Inovāciju koprades laboratorija vieno pārtikas nozares uzņēmējus un pētniekus eksperimentā

Vairāki Latvijas uzņēmēji un pētnieki ir uzsākuši darbu, lai kopīgi izzinātu, rastu konceptus, ģenerētu idejas un radītu inovatīvus risinājumus ilgtspējīga pārtikas iepakojuma virzienā, attīstot starptautisko sadarbību **Interreg Baltijas jūras reģiona programmas projektā (GoSmart BSR).**

Gan globāli, gan vietējā mērogā pārtikas iepakojums ir aktuāla problēma, un pieprasījums pēc tā arvien aug, tādēļ Vidzemes plānošanas reģions (VPR) kopā ar Rīgas Tehnisko universitāti organizē eksperimentālu pasākumu ciklu – **inovāciju koprades laboratoriju** (turpmāk – IKL).

Ņemot vērā uzņēmēju un pētnieku atšķirīgo darba specifiku, īpaša nozīme koprades procesā ir tieši izaicinājumu apzināšanas un iepazīšanās posmam. Uzklausot vairāku Vidzemes uzņēmēju pieredzes stāstus, IKL ietvaros katram no pētniekiem bija iespēja paskatīties uz ikdienas izaicinājumiem no uzņēmēja puses, lai vēlāk kopīgi meklētu risinājumus. Dalībnieki atzina, ka, lai arī tie pircējiem nodrošina atšķirīgus produktus, problēmas un izaicinājumi ir ļoti līdzīgi, un ir lieliski, ka viņiem ir radusies iespēja kopā tos risināt.

> “Tā kā mēs esam procesā, kuru sauc par savienojošo kopradi, tās mērķis ir veidot izpratni ne tikai par uzņēmēju vajadzībām, bet arī zinātnieku un pētnieku nepieciešamībām. Šis ir lielisks veids, kā radīt jaunas iespējas un iegūt kontaktus tālākai sadarbībai,” uzsver Inese Suija-Markova, IKL moderatore.

Aiga Tenisa, SIA “*Stora Enso Packaging*” pārstāve, iepazīstināja dalībniekus ar problemātiku, iespējām un izaicinājumiem pārtikas iepakojuma jomā, īpaši skatoties no mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) prizmas. “Eiropas Savienībā dažādās valstīs sistēmas nav harmonizētas,” stāstīja Tenisa, uzsverot, ka, domājot par produkta iepakojumu, būtiski ir domāt arī par regulām, e-komerciju, ilgtspēju un higiēnas prasībām, kas ir aktualizējušās tieši šobrīd, globālās pandēmijas rezultātā. Diskusiju raisīja pārstāves prezentētais pētījuma rezultāts, kas norāda, ka 80% milleniāļu (millenials) labprātāk pērk produktu ilgtspējīgā iepakojumā, savukārt diskutabli ir jautājumi – cik no viņiem šīs izvēles patiešām izdara, un vai viņi spēj atpazīt ilgtspējīgu iepakojumu?

Daina Eglīte-Antona, SIA “Labas Saknes” garšrade, pastāstīja par pārtikas iepakojuma testiem un bezatlikuma ražošanu savā uzņēmumā. Lai nodrošinātu, ka ikkatra izejviela, sākot ar dārzeņiem un beidzot ar spiedpaliekām, neradītu paliekošu efektu dabā, sākotnēji tika izmēģinātas papīra/kartona kastītes. Problēma, ar kuru saskārās uzņēmēja, bija produkta vērtību saglabāšana, izmantojot videi draudzīgāko iepakojuma veidu. **Jau pēc 48 stundām veselīgie našķi zaudēja savas īpašības un mainīja konsistenci un garšu, tādā veidā izslēdzot iepakojuma pielietošanas iespējas**. Šobrīd uzņēmums sevi dēvē par “beziepakojuma”, īpaši uzteicot jaunās paaudzes interesi iepirkties ar līdzi ņemto iepakojumu. “Pēc pašlaik tirgū esošā piedāvājuma, secināts, ka ražojot dabai ļoti draudzīgu produktu bez pārtikas piedevām, ir vajadzīgs dabai visnedraudzīgākais iepakojums, lai to realizētu,” stāsta Eglīte-Antona.

Ar pieredzi iepakojuma ieviešanā savā uzņēmējdarbības praksē, kas ir gan ilgtspējīgs, gan spēj noturēt produkta kvalitāti, dalījās Anna Marija Zīdere-Laizāne un Kristīne Ābelniece, SIA “*Felici*” pārstāves. Kā nākotnes izaicinājumi tika pieminēti – konkurētspējīga cena, drošs un kvalitatīvs produkts, kā arī dabai draudzīgs un ērts iepakojums, kas ir ērts ne tikai ražošanai, bet arī patērētājam, un vislabāk to iespējams uzzināt, iegūstot atgriezenisko saiti no pircēja. Anna Marija Zīdere-Laizāne pieminēja, ka “problēma rodas tajā, ka viedokļi atšķiras, un šobrīd joprojām nav skaidrs, kas tik tiešām ir dabai draudzīgs, un, pēc kādiem mēriem to nosaka.” Pārstāve atgādināja, ka svarīgs ir ne tikai iepakojums, bet arī produkta drošība. Atkritumos nonākot ne tikai iepakojumam, bet arī pašam produktam, rodas vēl lielāka problēma.

> Viena no būtiskākajām atziņām, kas no pētnieku puses tika izvirzīta IKL laikā, ir **nepieciešamība pēc platformas, kurā pētniekiem un uzņēmējiem ikdienā būtu iespējams satikties un sadarboties, lai izstrādātu inovatīvus risinājumus, apmainītos ar idejām, aktualitātēm un kontaktiem tieši ilgtspējas griezumā**. Tādējādi VPR

> pārstāvjiem bija iespēja demonstrēt bioekonomikas inovāciju platformu Biobord, kas tieši radīta ar VPR un Vides risinājumu institūta līdzdalību, lai veicinātu savstarpējo komunikāciju. Vairāk par *Biobord*: **https://biobord.eu/**.

Dalībniekiem, strādājot darba grupās, radās ļoti daudz potenciālu sadarbības iespēju, kas ir ieguvums gan pētniekiem, gan uzņēmējiem, kā arī tika iezīmētas tēmas, kuras dalībnieki ir ieinteresēti izzināt padziļināti nākamajā IKL tikšanās reizē:

- Jaunākās tendences pārtikas iepakojumu ražošanā pasaulē;
- Plašākas iespējas PET pielietošanai;
- Daudzslāņu iepakojuma šķirošanas iespējas;
- Biodegradēties spējīgi iepakojumi un produkti;
- Risinājumi, kuri cenas ziņā ir piemēroti arī MVU.

IKL sesijas ir balstītas uz divu koprades tehniku apvienojumu – "pasaules kafejnīca" (*World Cafe*) un "konceptuālā kartēšana" (*Conceptual Mapping*). Nākamais posms paredzēts no 9. līdz 20. novembrim, kā laikā norisināsies uzņēmēju – pētnieku individuālās konsultācijas, dodot iespēju uzņēmējiem uzdot IKL iesaistītajiem pētniekiem jautājumus, kas saistīti ar uzņēmuma nodefinēto izaicinājumu pārtikas iepakojuma jomā. IKL piedalās uzņēmumi: SIA "Labas saknes", Lienas Mucenieces zīmols "Lienas medus", SIA "Līgatnes vīna darītava", SIA "Felici", SIA "Kainaži", SIA "Rūjienas saldējums", SIA "Dabas trauks" un SIA "Stora Enso Packaging".

Koprades laboratoriju īsteno Vidzemes plānošanas reģions sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti Interreg Baltijas jūras reģiona programmas projekta "GoSmart BSR" ietvaros un Eiropas Inovāciju un tehnoloģijas institūta zināšanu un inovāciju kopienas (EIT Food) ES pētniecības un inovāciju programmas ietvaros, ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansējumu.

Papildu informācijai: Santa Vītola, Vidzemes plānošanas reģiona projektu vadītāja, santa.vitola@vidzeme.lv, mob.t +371 26674261

Informāciju sagatavoja: Marta Riekstiņa, Vidzemes plānošanas reģiona sabiedrisko attiecību speciāliste, marta.riekstina@vidzeme.lv, mob.t. +371 25865495